

Semnan University of Medical Sciences

KOOMESH

Journal of Semnan University of Medical Sciences

Volume 20, Issue 3 (Summer 2018), 417-602

ISSN: 1608-7046

Full text of all articles indexed in:

Scopus, Index Copernicus, SID, CABI (UK), EMRO, Iranmedex, Magiran, ISC, Embase

---

اثرات فعالیت ورزشی بر نارسایی‌های اضطرابی و میزان BDNF هیپوکامپ در موش‌های با سابقه مرفین در مرحله ترک

علی رشیدی پور (Ph.D)، عباس علی وفایی* (Ph.D)، امین مختاری زائر (M.Sc)، حسین میلادی گرجی (Ph.D)

مرکز تحقیقات فیزیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۷/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۱

* نویسنده مسئول، تلفن: ۰۲۲۳۲۶۵۴۱۷۰ aavaf43@gmail.com

چکیده

هدف: سابقه مصرف طولانی مرفین سبب بروز اختلالات اضطرابی و رفتاری می‌شود. فعالیت‌های ورزشی قادرند اثرات مثبتی به‌ویژه از طریق فاکتور نوروتروفیک مشتق از مغز (BDNF) روی مغز داشته باشند. هدف این مطالعه، بررسی اثرات ورزش‌های ارادی و اجباری بر رفتارهای شبه اضطرابی و میزان BDNF در هیپوکامپ موش‌های در وابسته به مرفین بود. مواد و روش‌ها: موش‌ها ابتدا با تزریق مرفین (۱۰ mg/kg) به صورت زیر جلدی، (روزی دو بار با فاصله ۱۲ ساعت و به مدت ۱۰ روز) وابسته شدند. سپس تزریق مرفین قطع شد و موش‌ها به مدت ۱۰ روز در معرض برنامه‌های ورزشی اجباری (روزی ۳۰ دقیقه) و ورزش ارادی قرار گرفتند. بعد از اتمام دوره ورزش، رفتارهای شبه اضطرابی در ماز به‌علاوه‌ای شکل و جعبه تاریک - روشن بررسی و میزان BDNF هیپوکامپ اندازه‌گیری شد. یافته‌ها: در موش‌های مرفینی در وضعیت ترک، میزان رفتارهای اضطرابی در هر دو دستگاه به‌طور معنی‌داری افزایش و میزان BDNF هیپوکامپ کاهش یافت. هر دو نوع ورزش اختلالات اضطرابی را اصلاح نمودند ولی نتوانستند میزان BDNF هیپوکامپ را به حالت طبیعی برگردانند. همچنین، در گروه‌های سالم هر دو نوع ورزش میزان اضطراب را در موش‌های سالم کاهش دادند و میزان BDNF هیپوکامپ را افزایش دادند. نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که فعالیت فیزیکی احتمالاً از طریق مکانیسم‌های مستقل از BDNF اختلالات اضطرابی موش‌ها را در مرحله ترک اصلاح نمایند و از این رو، فعالیت فیزیکی یک روش مناسب برای اصلاح نارسایی‌های رفتاری ناشی از سابقه مصرف مرفین است.

واژه‌های کلیدی: وابستگی به مرفین، ورزش، اضطراب، BDNF

مقدمه

سوء مصرف مواد ایجاد می‌شود ممکن است در درمان عود بعد از قطع مصرف مفید باشد.

مدل‌های حیوانی نشان داده‌اند که قطع مصرف مرفین باعث افزایش قابل توجهی در رفتارهای شبه اضطرابی در ماز به علاوه‌ای مرتفع (Elevated plus maze, EPM) می‌شود [۵]. تجویز سیستمیک یا مرکزی آگونیست گیرنده اوبیویدی μ (مرفین) باعث ایجاد اثرات شبه اضطرابی در EPM می‌شود که این اثر توسط آنتاگونیست گیرنده اوبیویدی نالوکسان برگشت داده می‌شود. به طور مشابهی، آگونیست رسپتور K اوبیویدی اثرات ضد اضطرابی قوی دارد که توسط نالوکسان برگشت داده می‌شود [۶]. یک مطالعه اخیر نشان داد که تزریق مرفین به قسمت شکمی هیپوکامپ یا هسته

مطالعات قبلی نشان می‌دهند که تزریق حاد مرفین دارای خاصیت ضد اضطرابی است، ولی مصرف طولانی مدت مرفین موجب افزایش اضطراب می‌شود [۱]. اضطراب و استرس از عوامل قوی پدیده بازگشت (عود مجدد) در انسان و مدل‌های حیوانی اعتیاد بوده و در تمایل به دریافت دارو در افراد معتاد به هروئین موثر می‌باشند [۲]. ناهنجاری‌های رفتاری از جمله اضطراب و افسردگی، شیوع بالایی در بین سوء مصرف‌کننده‌های مواد دارند [۳]. وضعیت‌های استرس یا اضطراب‌زا از محرک‌های قوی برای بازگشت به استفاده دوباره از دارو و رفتارهای جستجوگرانه مواد در معتادان می‌باشد [۴]. بنابراین، جلوگیری از رفتارهای شبه اضطرابی که به دنبال

اثرات ورزش روی رفتارهای شبه اضطرابی ناشی از مصرف مزمن مرفین به خوبی معلوم نیست. در مطالعه قبلی در آزمایشگاه ما، اثرات ورزش ارادی بر اختلالات شناختی و اضطرابی بررسی شد و نشان داده شد که ورزش ارادی می‌تواند باعث کاهش شدت رفتارهای شبه اضطرابی در موش‌های وابسته به مرفین و دچار ترک شود [۲۳]. در آن مطالعه، موش‌ها هم زمان با دریافت دارو در معرض ورزش ارادی قرار داشتند. از این رو، نتایج مشاهده شده ممکن است مربوط به تداخل ورزش بر روند وابستگی و در نتیجه جلوگیری از آثار مخرب آن باشد و اما اثرات ورزش در موش‌های در وضعیت ترک مشخص نیست. از این رو هدف اصلی مطالعه حاضر این است که آیا ورزش‌های مختلف اجباری و اختیاری قادر هستند اختلالات اضطرابی را در موش‌هایی که قبلاً معتاد شدند و در حالت ترک هستند اصلاح و بهبود بخشند و اثرات آن‌ها بر BDNF هیپوکامپ چگونه است. برای این منظور، موش‌ها در طی ۱۰ روز اول معتاد می‌شوند و از روز یازدهم به مدت ۱۰ روز، در معرض ورزش اختیاری (رانینگ ویل) یا ورزش اجباری (ترید میل) قرار گرفتند و بعد از اتمام دوره ورزشی رفتارهای شبه اضطرابی، میزان BDNF هیپوکامپ آن‌ها بررسی شد.

مواد و روش‌ها

حیوانات: موش‌های صحرایی نر بالغ نژاد ویستار به وزن ۲۵۰-۲۰۰ گرم که همگی در حیوان‌خانه مرکز تحقیقات فیزیولوژی دانشگاه علوم پزشکی سمنان پرورش داده شده بودند به صورت تصادفی انتخاب و در گروه‌های مورد نظر قرار گرفتند. در طول آزمایش‌ها، تمام حیوانات در قفس‌های انفرادی پلی‌اتیلنی با ابعاد (۲۵×۲۶×۵۰ سانتی‌متر) و در یک اتاق با درجه حرارت ثابت (۲۲±۲) و سیکل شبانه‌روزی منظم (۱۲ ساعت تاریکی ۱۲ ساعت روشنایی) نگه‌داری شدند و آب و غذای کافی در اختیار آن‌ها قرار داشت. داروها: پودر مرفین سولفات از شرکت تمد، قابل حل در سرم فیزیولوژی و دوز ۱۰ mg/kg تهیه شد و به صورت زیر جلدی تزریق شد. روش ایجاد اعتیاد: حیوانات با تزریق زیر جلدی مرفین (۱۰ mg/kg) دو بار در روز با فاصله ۱۲ ساعت به مدت ده

آکومینس باعث ایجاد پاسخ ضد اضطرابی می‌گردد که توسط نالوکسان مهار می‌شود [۷]. این یافته‌ها نشان می‌دهد که مرفین به صورت حاد و نه مزمن اثرات ضد علائم شبه اضطرابی در EPM دارد، اما مکانیسم‌های دقیق این فرایند هنوز به خوبی معلوم نشده است.

ورزش یکی از روش‌های مفید است که می‌تواند از سیستم عصبی در برابر کاهش عملکرد شناختی که توسط داروهای سوء مصرف ایجاد می‌شود محافظت کند [۸]. ورزش به‌طور واضح باعث حفظ سلامت و شکل‌پذیری مغز می‌شود [۹]. ورزش هم در انسان‌ها و هم جوندگان باعث افزایش عمل‌کردهای شناختی [۱۰، ۱۱]، تاخیر در شروع بیماری آلزایمر و بهبود برخی از آسیب‌ها و اختلالات رفتاری ناشی از افزایش سن است [۱۲]. افزایش بهبودی بعد از آسیب مغزی [۱۳] و افزایش نورون‌زایی در شکنج دنداندار موش‌های بالغ بعد از ورزش مشاهده می‌شود [۱۴] این یافته‌ها نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند باعث تنظیم نورون‌زایی، شکل‌پذیری سیناپسی و یادگیری و حافظه در مغز شود.

در طول ورزش، اپیوئیدهای درونی در نواحی فروتال و لیمبیک مغز افزایش یافته و سبب افزایش خلق می‌شود [۱۵]. ورزش اثرات ضد اضطرابی دارد به طوری که در دستگاه ماز بعلاوه‌ای شکل مرتفع حیوان زمان بیش‌تری را در بازوی باز می‌گذرانند [۱۶]. در طی افسردگی نورون‌زایی در مغز به‌خصوص هیپوکامپ کاهش می‌یابد و ورزش از طریق افزایش نورون‌ز در شکنج دنداندار افسردگی را کم می‌کند. ورزش تولید ROS ها (Reactive oxygen species) که نقش مهمی را در القای خاصیت آنتی‌اکسیدانی، ترمیم DNA و نهایتاً کاهش شیوع بیماری‌های در ارتباط با استرس اکسیداتیو دارند، می‌شود [۱۷].

مطالعات اخیر نشان می‌دهد که ورزش ارتباط نزدیکی با کاهش اضطراب در انسان‌ها [۱۸] و جوندگان دارد [۱۹]. ورزش اختیاری اثرات پاداشی در مغز دارد و به کاهش سوء مصرف دارویی و درمان افراد معتاد کمک کند [۲۰]. در جوندگان، ورزش اختیاری سبب بهبود عمل‌کردهای شناختی در موش‌ها [۲۱، ۱۴]، کاهش رفتارهای مرتبط با استرس [۱۹]، افزایش نورون‌زایی و رگ‌زایی و افزایش فاکتورهای نوروتروفیکی از جمله IGF-I و BDNF می‌شود [۲۲].

سانتی متر قرار می‌گیرد تا فعالیت جستجوگرانه (Explorative activity) حیوان افزایش یابد. آن‌گاه به مدت ۵ دقیقه در ماز (قسمت کفه و رو به بازوی باز) قرار داده شده و شاخص‌های استاندارد ارزیابی واکنش‌های شبه اضطرابی از طریق مشاهده آن‌ها بررسی و ثبت شد. ضمناً افزایش ورود به بازوهای باز (Open arm entrance, OAE) و افزایش مدت سپری شده در بازوی باز (Time spent in open arm, TOA) شاخص کاهش اضطراب در موش تلقی شد. اگر هم زمان هر دو شاخص (ورود به بازوی باز و مدت سپری شده در آن‌ها) در یک راستا کاهش و یا افزایش یابد و حداقل یکی از آن‌ها تفاوت معنی‌داری با گروه کنترل داشته باشد، به عنوان تغییر معنی‌دار سطح اضطراب تلقی شد [۳۰].

ب- جعبه تاریک - روشن: این دستگاه شامل یک محفظه پلکسی‌گلاس مکعب مستطیل با طول سانتی‌متر، عرض سانتی‌متر، ارتفاع ۲۰ سانتی‌متر می‌باشد. دستگاه توسط یک تونل به دو قسمت روشن به طول ۲۰ سانتی‌متر و تاریک به طول ۲۰ سانتی‌متر تقسیم می‌شود.

روش بررسی اضطراب در این دستگاه به این شکل بود که حیوان در قسمت روشن دستگاه قرار داده شد و رفتار او به مدت ۵ دقیقه مورد بررسی قرار گرفت و شاخص‌های زیر ثبت شد [۳۱]:

۱- زمان گذراننده شده در قسمت روشن (Time spent in the light chamber, TLC) طی این ۵ دقیقه.

۲- تعداد بارهایی (Number of transition, NT) که بین محفظه تاریک و روشن رفت و آمد می‌کند.

اندازه‌گیری میزان پروتئین BDNF:

الف- هموژن کردن بافت: با افزودن ۸۰۰ میکرولیتر از محلول Lysis Buffer به بافت هیپوکامپ، نمونه‌ها در دمای ۴ درجه سانتی‌گراد با کمک یک دستگاه هموژنایزر شکسته شدند. سپس به مدت ۲۰ دقیقه با دور ۱۱۰۰۰g سانتریفیوژ گردید و محلول رویی آن برداشته شد و در دمای ۷۰- درجه سانتی‌گراد نگاه‌داری شدند.

ب- تعیین پروتئین توتال هیپوکامپ: مطابق دستورالعمل موجود در کیت شرکت پارس‌آزمون با روش فتومتریک و طول موج ۵۴۶ نانومتر اندازه‌گیری گردید.

روز، به صورت مزمن وابسته شدند [۲۴]. موش‌های گروه کنترل هم به صورت مشابه سالیان دریافت نمودند و میزان شدت وابستگی طبق مطالعات قبلی بررسی شد [۲۵، ۲۶].
روش ورزش

الف- ورزش ارادی: تمام موش‌ها در گروه ورزش ارادی در قفس‌های مجهز به Running wheel با قطر ۵/۳۴ و پهنای ۹/۵ سانتی‌متر به مدت ۱۰ روز قرار گرفتند که آزادانه در مقابل یک وزنه ۱۰۰ گرمی می‌چرخید. در هر روز تعداد دورهای Wheel (که بیانگر مقدار دویدن در طی شبانه روز است) توسط یک شمارش‌گر که به قفس وصل است ثبت شد. برای مشاهده اثرات ورزش، حیوانات باید حداقل ۱۰۰ متر در ۲۴ ساعت بدوند [۲۷]. میزان دویدن برحسب فاصله (متر) طبق فرمول زیر محاسبه شد: $D=N \times 2\pi r$ که D مسافت دویدن، N تعداد دورهای چرخ‌گردان در شبانه روز، r همان ۳/۱۴ و شعاع چرخ می‌باشد [۲۸].

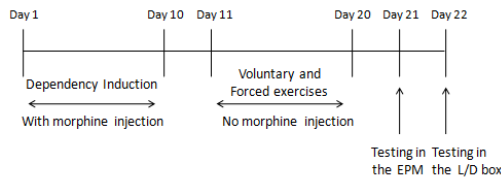
ب- ورزش اجباری: برای ورزش اجباری از تردمیل استفاده شد. حیوانات به مدت ۱۰ روز و هر روز به مدت ۳۰ دقیقه (۵ دقیقه اول با سرعت ۲ m/min، برای ۵ دقیقه بعدی با سرعت ۵ m/min و برای ۲۰ دقیقه آخر سرعت ۸ m/min با شیب صفر درجه) ورزش کردند [۲۹]. این یک نوع ورزش ملایم است.

روش ارزیابی اضطراب:

الف- دستگاه ماز بعلاوه‌ای شکل مرتفع: برای ارزیابی اضطراب از دستگاهی به نام، ماز بعلاوه‌ای شکل مرتفع (EPM) که مدل استاندارد جهت ارزیابی سطح اضطراب در جوندگان است استفاده شد. این دستگاه از چوب ساخته شده و شامل دو بازوی باز (هر یک ۵۰×۱۰ سانتی‌متر) و دو بازوی بسته (هر یک ۵۰×۱۰×۴۰ سانتی‌متر) و یک کفه مرکزی (۱۰×۱۰ سانتی‌متر) است که بازوهای باز روبروی هم و بازوهای بسته هم روبروی یک‌دیگر قرار دارند و حدود ۵۰ سانتی‌متر از کف اطاق بالاتر قرار می‌گیرد. این مدل تجربی سنجش اضطراب غیر شرطی بوده و نیازی به آموزش و یادگیری حیوان ندارد.

روش بررسی اضطراب در این دستگاه به شرح زیر بود. هر موش قبل از تست به طور جداگانه، ۵ دقیقه قبل از آزمایش به اطاق کار منتقل و در جعبه‌ای به ابعاد ۳۰×۴۰×۱۰

- گروه دوم: کنترل - ورزش ارادی (Sal/VE)
 گروه سوم: کنترل - ورزش اجباری (Sal/TE)
 گروه چهارم: وابسته به مرفین - ورزش نکرده (D/Sed)
 گروه پنجم: وابسته به مرفین - ورزش ارادی (D/VE)
 گروه ششم: وابسته به مرفین - ورزش اجباری (D/TE)

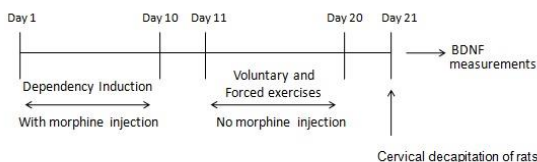

شکل ۱. زمان بندی آزمایش اول

آزمایش ۲: بررسی اثر ورزش‌های اجباری و ارادی بر میزان پروتئین BDNF در هیپوکمپ

موش‌ها به ۶ گروه آزمایشی زیر تقسیم شدند و بازه زمانی آزمایش آن‌ها در شکل ۲ مشخص شده است:

- گروه اول: کنترل - ورزش نکرده (Sal/Sed)
 گروه دوم: کنترل - ورزش ارادی (Sal/VE)
 گروه سوم: کنترل - ورزش اجباری (Sal/TE)
 گروه چهارم: وابسته به مرفین - ورزش نکرده (D/Sed)
 گروه پنجم: وابسته به مرفین - ورزش ارادی (D/VE)
 گروه ششم: وابسته به مرفین - ورزش اجباری (D/TE)

شکل ۲. زمان بندی آزمایش دوم

نتایج

آزمایش اول: اثر ورزش‌های ارادی و اجباری بر اضطراب

نتایج ماز بعلاوه‌ای شکل:

الف: درصد زمان سپری شده در بازوی باز و بسته:

آنالیز واریانس دو طرفه زمان سپری شده در بازوی باز حاکی از اثر معنی‌دار گروه‌ها ($F_{2,36}=13/864, P=0/037$) و اثر معنی‌دار درمان ($F_{1,36}=4/680, P=0/037$) و عدم تعامل معنی‌دار بین گروه و درمان ($F_{2,36}=0/726, P=0/491$) می‌باشد. آنالیز بعدی با تست توکی نشان داد که بین گروه‌های

ج- میزان پروتئین BDNF هیپوکامپ راست با روش ELISA مطابق دستورالعمل موجود در کیت شرکت biorbyt اندازه‌گیری گردید: $0/1$ ml از محلول‌های استاندارد تهیه شده BDNF در پلیت کوت شده ریخته شد. $0/1$ ml از محلول بافر نمونه به چاهک کنترل اضافه شد. بعد $0/1$ ml از نمونه تهیه شده را به ترتیب به چاهک‌ها اضافه شد. در مرحله بعد پلیت، با کاور پوشانده شد و برای ۹۰ دقیقه در انکوباتور 37 درجه سانتی‌گراد قرار گرفت. بعد $0/1$ ml از محلول کاری biotinylated anti-rat BDNF antibody به هر کدام از چاهک‌ها اضافه کرده و پلیت را برای ۶۰ دقیقه در دمای 37 درجه سانتی‌گراد در انکوباتور قرار گرفت. در مرحله بعد پلیت، سه بار با TBS شسته شد. بعد محلول کاری ABC را به هر کدام از چاهک‌ها اضافه شده و به مدت ۳۰ دقیقه در انکوباتور با دمای 37 درجه سانتی‌گراد قرار گرفت. بعد پلیت را ۵ بار با TBS شسته شد و در مرحله بعدی ۹۰ میکرو لیتر از محلول TMB (محلول رنگی) به هر کدام از چاهک‌ها اضافه کردید و در انکوباتور 37 درجه به مدت ۱۵-۲۰ دقیقه گذاشته شد. سپس $0/1$ ml از محلول متوقف کننده (TMB-stop solution) به چاهک‌ها اضافه شد که تغییر رنگ به زرد فوراً ایجاد شد. سپس در ظرف ۳۰ دقیقه پس از اضافه نمودن محلول متوقف‌کننده پلیت با طول موج 450 nm توسط دستگاه reader Microplate خوانده شد. اعداد به دست آمده پس از محاسبه و Normalize کردن با میزان پروتئین موجود در هر نمونه قابل استفاده و استناد می‌باشند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل آماری از نرم‌افزار SPSS18 استفاده شد. توصیف اطلاعات به وسیله شاخص‌های میانگین و انحراف معیار و نمودارهای مناسب انجام شد. از آنجا که داده‌ها دارای توزیع نرمال بودند از آزمون‌های پارامتریک (آنالیز واریانس یک‌طرفه و دو طرفه و تست Post-hoc توکی) استفاده شد.

گروه‌های آزمایشی:

آزمایش ۱. بررسی اثرات ورزش‌های اجباری و ارادی بر سطح اضطراب

موش‌ها به ۶ گروه آزمایشی زیر تقسیم شدند و بازه زمانی آزمایش آن‌ها در شکل ۱ مشخص شده است:

گروه اول: کنترل - ورزش نکرده (Sal/Sed)

معنی داری وجود دارد که نشان دهنده کاهش اضطراب در این گروه‌ها است ($P < 0.05$). از طرفی بین گروه دریافت‌کننده مرفین غیر ورزشی و گروه کنترل اثر معنی‌دار وجود داشت ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اثر اضطراب‌زایی مرفین می‌باشد. همچنین بین گروه‌های ورزشی ارادی و اجباری وابسته و گروه مرفینی غیرورزشی اختلاف معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اصلاح افزایش اضطراب در این گروه‌ها است. آنالیز واریانس دو طرفه برای بازوی بسته حاکی از اثر معنی‌دار گروه‌ها ($F_{2,36} = 12/878, P = 0.000$) و فقدان اثر معنی‌دار درمان ($F_{1,36} = 0/571, P = 0/455$) و عدم تعامل معنی‌دار گروه و درمان ($F_{2,36} = 0/624, P = 0/542$) می‌باشد. آنالیز بعدی با تست توکی هم نتایج مشابه با بازوی باز را نشان داد.

نتایج جعبه تاریک و روشن:

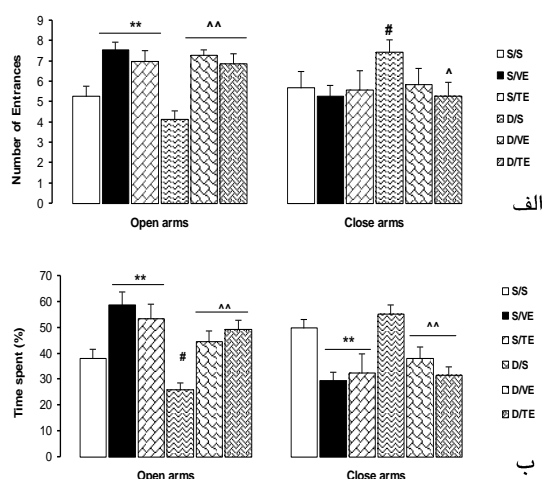
الف: درصد زمان سپری شده در جعبه تاریک و روشن:

آنالیز واریانس دو طرفه درصد حضور در قسمت روشن حاکی از فقدان اثر معنی‌دار گروه‌ها ($P = 0/155$), $F_{2,36} = 1/963$) و فقدان اثر معنی‌دار درمان ($P = 0/676$), $F_{1,36} = 0/178$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($F_{1,36} = 0/178$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($F_{2,36} = 177/217, P = 0/536$) آنالیز بعدی با تست توکی نشان داد که بین گروه‌های ورزشی ارادی و اجباری غیر وابسته و گروه کنترل اختلاف معنی‌داری وجود دارد که نشان‌دهنده کاهش اضطراب در این گروه‌ها است ($P < 0.05$). از طرفی بین گروه دریافت‌کننده مرفین غیر ورزشی و گروه کنترل اثر معنی‌دار وجود داشت ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اثر اضطراب‌زایی مرفین می‌باشد. همچنین بین گروه‌های ورزشی ارادی و اجباری وابسته و گروه مرفینی غیرورزشی اختلاف معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اصلاح افزایش اضطراب در این گروه‌ها است. آنالیز واریانس دوطرفه درصد حضور در قسمت تاریک حاکی از فقدان اثر معنی‌داری گروه‌ها ($F_{2,36} = 0/794, P = 0/460$) و فقدان اثر معنی‌داری درمان ($F_{1,36} = 0/002, P = 0/969$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($F_{2,36} = 0/048, P = 0/954$)، آنالیز بعدی با تست توکی هم نتایج مشابه با بازوی باز را نشان داد.

ب: تعداد ورود به ناحیه تاریک و روشن:

ورزشی ارادی و اجباری غیر وابسته و گروه کنترل اختلاف معنی‌داری وجود دارد که نشان‌دهنده کاهش اضطراب در این گروه‌ها است ($P < 0.05$) از طرفی بین گروه دریافت‌کننده مرفین غیر ورزشی و گروه کنترل اثر معنی‌دار وجود داشت ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اثر اضطراب‌زایی مرفین می‌باشد. همچنین بین گروه‌های ورزشی ارادی و اجباری وابسته و گروه مرفینی غیرورزشی اختلاف معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.05$) که نشان‌دهنده اصلاح افزایش اضطراب در این گروه‌ها است.

آنالیز واریانس دو طرفه برای بازوی بسته حاکی از اثر معنی‌دار گروه‌ها ($F_{2,36} = 12/878, P = 0.000$) و فقدان اثر معنی‌دار درمان ($F_{1,36} = 0/571, P = 0/455$) و عدم تعامل معنی‌دار گروه و درمان ($F_{2,36} = 0/624, P = 0/542$) است. آنالیز بعدی با تست توکی هم نتایج مشابه با بازوی باز را نشان داد.

شکل ۳. الف: اثرات ورزش‌های ارادی و اجباری بر رفتارهای شبه اضطرابی در موش‌های دریافت‌کننده سالیین و مرفین در خصوص الف: درصد زمان گذرانده شده و ب: تعداد ورود در بازوی باز و بسته را نشان می‌دهد. داده‌ها بصورت $mean \pm S.E.M$ نشان داده شده است. $P < 0.01$ در مقایسه با گروه سالیین غیر ورزشی و $P < 0.01$ در مقایسه با گروه مرفینی غیر ورزشی، $P < 0.05$ در مقایسه با گروه مرفینی غیر ورزشی.

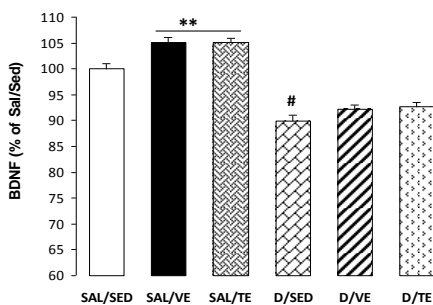
ب: تعداد ورود به بازوی باز و بسته:

آنالیز واریانس دو طرفه تعداد ورود به بازوی باز حاکی از اثر معنی‌دار گروه‌ها ($F_{2,36} = 6/655, P = 0/003$) و اثر معنی‌دار درمان ($F_{1,36} = 5/403, P = 0/026$) و فقدان تعامل معنی‌دار بین گروه و درمان ($F_{2,36} = 0/488, P = 0/618$) می‌باشد. آنالیز بعدی با تست توکی نشان داد که بین گروه‌های ورزشی ارادی و اجباری غیر وابسته و گروه کنترل اختلاف

آزمایش دوم: اثر ورزش‌های ارادی و اجباری بر میزان BDNF هیپوکمپ

شکل ۵ اثر مرفین و ورزش را بر سطح پروتئین BDNF هیپوکمپ نشان می‌دهد. آنالیز واریانس دو طرفه غلظت کل BDNF حاکی از اثر معنی‌داری گروه‌ها ($P=0/028$), ($F_{2,36}=3/943$) و اثر معنی‌داری درمان ($P=0/000$), ($F_{1,36}=154/749$) و عدم تعامل معنی‌دار بین گروه و درمان ($P=0/094$), ($F_{2,36}=2/523$) می‌باشد. هر دو نوع ورزش ارادی و اجباری در گروه‌های سالینی باعث افزایش معنی‌داری در غلظت BDNF هیپوکمپ نسبت به گروه غیر ورزشی سالینی شد (به ترتیب $P=0/04$, $P=0/042$). هم‌چنین کاهش غلظت BDNF در گروه مرفین غیر ورزشی نسبت به گروه غیر ورزشی کنترل کاهش داشت ($P=0/000$) (D/Sed). از طرفی در گروه‌های ورزش ارادی و اجباری ($P=0/000$), ($P=0/000$) که مرفین دریافت نموده بودند تغییر معنی‌داری در سطح BDNF دیده نشد. به عبارت دیگر، ورزش نتوانسته از اثرات مرفین بر روی BDNF ممانعت نماید.

شکل ۵ مقدار BDNF هیپوکمپ در موش‌های غیر ورزشی و ورزشی ارادی و اجباری وابسته به مرفین و سالینی را نشان می‌دهد. داده‌ها بصورت $\text{mean} \pm \text{S.E.M}$ نشان داده شده است. مقادیر BDNF بصورت درصد مقدار گروه کنترل (Sal/Sed) نشان داده شده است. $P < 0.01$ در مقایسه با گروه سالینی غیر ورزشی، $\# P < 0.01$ در مقایسه با گروه سالینی غیر ورزشی

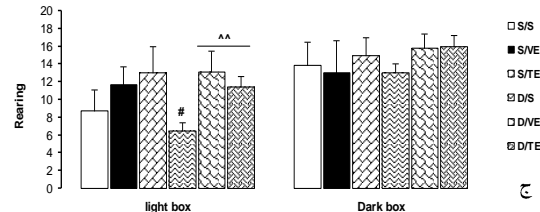
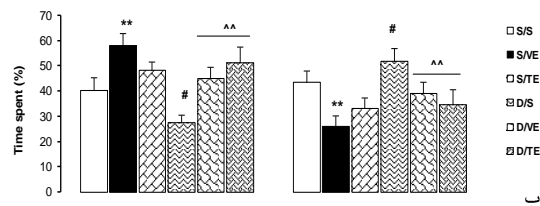
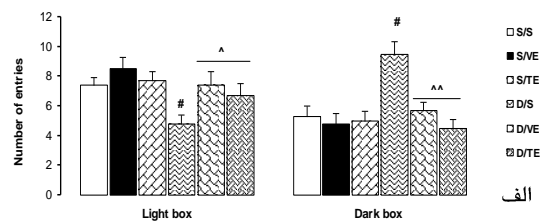
بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های اصلی نشان داد که مصرف مزمن مرفین موجب افزایش بروز رفتارهای شبه اضطرابی در موش‌ها و کاهش مقدار BDNF هیپوکمپ می‌شود. هر دو ورزش‌های ارادی و اجباری رفتارهای شبه اضطرابی در موش‌های در مرحله ترک کاهش می‌دهند ولی قادر نیستند که کاهش BDNF هیپوکمپ را اصلاح نمایند. بنابراین، فعالیت فیزیکی سبب کاهش

آنالیز واریانس دو طرفه تعداد ورود به قسمت روشن حاکی از فقدان اثر معنی‌داری گروه‌ها ($P=0/100$), ($F_{2,36}=2/462$) و فقدان اثر معنی‌داری درمان ($P=0/514$), ($F_{1,36}=0/434$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($P=0/223$), ($F_{2,36}=1/567$) می‌باشد. هم‌چنین آنالیز واریانس دوطرفه برای تعداد ورود به قسمت تاریک حاکی از فقدان اثر معنی‌داری گروه‌ها ($P=0/173$), ($F_{2,36}=1/844$) و فقدان اثر معنی‌داری درمان ($P=0/438$), ($F_{1,36}=0/615$) و فقدان تعامل معنی‌دار بین گروه $\times$ درمان ($P=0/218$), ($F_{2,36}=1/587$).

ج: تعداد Rearing در قسمت تاریک و روشن:

آنالیز واریانس دوطرفه تعداد rearing در قسمت روشن حاکی از فقدان اثر معنی‌داری گروه ($P=0/365$), ($F_{1,36}=0/069$) و فقدان اثر معنی‌داری درمان ($P=0/794$), ($F_{2,36}=13/864$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($P=0/503$), ($F_{2,36}=0/701$) می‌باشد. هم‌چنین آنالیز واریانس دوطرفه برای تعداد rearing در قسمت تاریک حاکی از فقدان اثر معنی‌داری گروه‌ها ($P=0/051$), ($F_{2,36}=3/239$) و فقدان اثر معنی‌داری درمان ($P=0/641$), ($F_{1,36}=0/221$) و فقدان تعامل معنی‌دار گروه $\times$ درمان ($P=0/341$), ($F_{2,36}=1/108$) می‌باشد.

شکل ۴. اثرات ورزش‌های ارادی و اجباری بر رفتارهای شبه اضطرابی در موش‌های دریافت‌کننده سالینی و مرفین در خصوص الف: درصد زمان گذرانده شده به تعداد ورود به قسمت تاریک ج: تعداد rearing در نواحی تاریک و روشن در جعبه تاریک و روشن را نشان می‌دهد. داده‌ها بصورت $\text{mean} \pm \text{S.E.M}$ نشان داده شده است. $P < 0.01$ در مقایسه با گروه سالینی غیر ورزشی، $\# P < 0.01$ در مقایسه با گروه مرفین غیر ورزشی، $\# P < 0.05$ در مقایسه با گروه مرفین غیر ورزشی

داده‌اند هر دو نوع ورزش قادرند میزان BDNF هیپوکمپ را افزایش دهند [۴۲، ۴۱]. این افزایش، نقش مهمی در اثرات مثبت ورزش بر فعالیت‌های شناختی بازی می‌کند [۴۳]. مهار گیرنده BDNF اثرات مفید ورزش را بر افزایش یادگیری و حافظه مهار می‌کند [۴۴]. این یافته نشان می‌دهد که افزایش غلظت BDNF و فعال شدن گیرنده آن، به عنوان یک مکانیسم مهم دخیل در اثرات مثبت ورزش بر یادگیری و حافظه است.

مطالعه ما نشان داد که سابقه مصرف مرفین، سبب کاهش قابل توجه‌ای در تولید BDNF در موش‌های وابسته می‌شود. مکانیسم این پدیده روشن نیست. یک مطالعه انجام شده در سال ۲۰۰۸ نشان داد که مرفین باعث کاهش میزان BDNF هیپوکمپ در یک هفته، دو هفته و چهار هفته بعد از ترک می‌شود [۴۵]. احتمالاً، در دوره قطع مرفین، میزان بیان ژن BDNF مهار می‌شود که نیازمند تحقیقات بیشتر است. نکته جالب این است که ما مشاهده کردیم که در موش‌های با سابقه مصرف مرفین، هیچ کدام از ورزش‌ها قادر به افزایش BDNF نیستند. این یافته نشان می‌دهد که اصلاح آسیب‌های اضطرابی در موش‌های با سابقه مرفین از طریق مکانیسم BDNF نیست. بنابراین، بر خلاف اثرات ضد افسردگی BDNF در هیپوکمپ و مسیر HPA، افزایش BDNF موجب تغییرات درازمدتی در مدار پاداشی مغز جوندگان می‌شود که بیانگر تسهیل افسردگی و اضطراب ناشی از استرس در انسان می‌باشد. بنابراین BDNF در دو مسیر هیپوکمپ-HPA و نیز مسیر پاداش متفاوت عمل می‌کند [۴۶، ۴۷]. هم‌چنین در مطالعه قبلی مهارکننده گیرنده BDNF اثر اضطراب‌زایی به دنبال مرفین حاد داشته است [۴۸]. هم‌چنین موش‌هایی که ترشح BDNF در آن‌ها کاهش داشت افزایش سطح اضطراب را نشان داد [۴۹]. بنابراین کاهش BDNF هیپوکمپ بعد از ۱۰ روز قطع خودبه‌خودی ممکن است موجب اضطراب‌زایی موش‌های وابسته گردیده باشد ولی ورزش ۱۰ روزه نتوانسته است آن را جبران نماید.

به طور کلی، نتایج این مطالعه نشان داد که سابقه مصرف مرفین میزان رفتارهای شبه اضطرابی را زیاد و تولید BDNF را کاهش می‌دهد. هر چند فعالیت‌های فیزیکی میزان BDNF را در موش‌های سالم افزایش می‌دهند ولی قادر به اصلاح کاهش BDNF ناشی از سابقه مصرف مرفین نیستند. از این

رفتارهای اضطرابی در موش‌های در حال ترک از طریق مکانیسم مستقل از BDNF می‌شود.

مطالعه ما نشان داد که در گروه سالم نسبت گروه سالم غیرورزشی، ورزش ارادی و اجباری اثرات ضد اضطرابی دارند که این نتیجه هم‌خوان با یافته‌های قبلی می‌باشد [۳۲]. در بین گروه‌های وابسته به مرفین ورزشی ارادی و اجباری، گروه وابسته ورزشی اجباری مدت زمان بیش‌تری را در بازوی باز گذرانده بودند.

در حال حاضر مکانیسم‌هایی که ورزش باعث کاهش اضطراب می‌شود هنوز به‌طور کامل مشخص نیست، اما مطالعات قبلی نشان می‌دهد که ورزش از طریق فرایندهای متنوع متابولیک و فیزیولوژیک و به‌کارگیری سیستم‌های هورمونی و نوروترانسمیتری از جمله سروتونین [۳۳]، نورآدرنالین [۱۶]، CRF [۳۴]، BDNF [۳۵] و پپتید نتریوتیک دهلیزی [۳۶] اثرات ضد اضطرابی دارد. هم‌چنین ورزش با کاهش استرس اکسیداتیو، رفتارهای شبه اضطرابی را کم می‌کند [۳۷]. مطالعه ما نشان داد که مدت زمان حضور در بازوی باز بین گروه وابسته به مرفین و گروه کنترل سالم تفاوت معنی‌داری دارد. هر چند که برخی از مطالعات پیشنهاد نموده‌اند که اضطراب در موش‌های وابسته به مرفین عمدتاً در اوایل دوره ترک دیده می‌شود که در این دوره محور هیپوفیز-هیپوتالاموس فعال می‌باشد و میزان کورتیکوسترون بالا است [۳۸] نکته قابل توجه که ما در مطالعه قبلی مشاهده کردیم که تا ۶ روز اول ترک خودبه‌خودی هنوز نشانه‌های قطع وجود داشت [۳۹] و موش در حال گذارندن این دوره ترک خودبه‌خودی است لذا احتمال می‌رود ۱۰ روز اول برای ارزیابی تست اضطراب مناسب نباشد چرا که نشانه‌های دیگر قطع مرفین ممکن بر ارزیابی اضطراب غلبه داشته باشند. هم‌چنین در مطالعات قبلی مشاهده شد که یک ماه بعد از قطع خودبه‌خودی مرفین نشانه‌های واکنش‌های اضطرابی در موش‌های وابسته به مرفین وجود داشت و شنای منظم در طول قطع موجب کاهش اضطراب و افسردگی در این موش‌ها گردید [۴۰].

نتایج آزمایش‌ها نشان دادند که ورزش‌های ارادی و اجباری قادرند در موش‌های سالم مقدار BDNF هیپوکمپ را افزایش دهند. این یافته مشابه مطالعات دیگران است که نشان

[9] Tanehkar F, Rashidy-Pour A, Vafaei AA, Sameni HR, Haghghi S, Miladi-Gorji H, et al. Voluntary exercise does not ameliorate spatial learning and memory deficits induced by chronic administration of nandrolone decanoate in rats. *Horm Behav* 2013; 63: 158-165.

[10] Coles K, Tomporowski PD. Effects of acute exercise on executive processing, short-term and long-term memory. *J Sports Sci* 2008; 26: 333-344.

[11] Farmer J, Zhao X, van Praag H, Wodtke K, Gage FH, Christie BR. Effects of voluntary exercise on synaptic plasticity and gene expression in the dentate gyrus of adult male Sprague-Dawley rats in vivo. *Neuroscience* 2004; 124: 71-79.

[12] Cotman CW, Berchtold NC. Physical activity and the maintenance of cognition: learning from animal models. *Alzheimers Dement* 2007; 3: S30-37.

[13] Luo CX, Jiang J, Zhou QG, Zhu XJ, Wang W, Zhang ZJ, et al. Voluntary exercise-induced neurogenesis in the postischemic dentate gyrus is associated with spatial memory recovery from stroke. *J Neurosci Res* 2007; 85: 1637-1646.

[14] van Praag H, Christie BR, Sejnowski TJ, Gage FH. Running enhances neurogenesis, learning, and long-term potentiation in mice. *Proc Natl Acad Sci U S A* 1999; 96: 13427-13431.

[15] Binder E, Droste SK, Ohl F, Reul JM. Regular voluntary exercise reduces anxiety-related behaviour and impulsiveness in mice. *Behav Brain Res* 2004; 155: 197-206.

[16] Stranahan AM, Zhou Y, Martin B, Maudsley S. Pharmacomimetics of exercise: novel approaches for hippocampally-targeted neuroprotective agents. *Curr Med Chem* 2009; 16: 4668-4678.

[17] Deslandes A, Moraes H, Ferreira C, Veiga H, Silveira H, Mouta R, et al. Exercise and mental health: many reasons to move. *Neuropsychobiology* 2009; 59: 191-198.

[18] Hill K, Geist R, Goldstein RS, Lacasse Y. Anxiety and depression in end-stage COPD. *Eur Respir J* 2008; 31: 667-677.

[19] Duman CH, Schlesinger L, Russell DS, Duman RS. Voluntary exercise produces antidepressant and anxiolytic behavioral effects in mice. *Brain Res* 2008; 1199: 148-158.

[20] Cosgrove KP, Hunter RG, Carroll ME. Wheel-running attenuates intravenous cocaine self-administration in rats: sex differences. *Pharmacol Biochem Behav* 2002; 73: 663-671.

[21] Shafiee SM, Vafaei AA, Rashidy-Pour A. Effects of maternal hypothyroidism during pregnancy on learning, memory and hippocampal BDNF in rat pups: Beneficial effects of exercise. *Neuroscience* 2016; 329: 151-161.

[22] van Praag H. Exercise and the brain: something to chew on. *Trends Neurosci* 2009; 32: 283-290.

[23] Miladi-Gorji H, Rashidy-Pour A, Fathollahi Y. Anxiety profile in morphine-dependent and withdrawn rats: effect of voluntary exercise. *Physiol Behav* 2012; 105: 195-202.

[24] Pu L, Bao GB, Xu NJ, Ma L, Pei G. Hippocampal long-term potentiation is reduced by chronic opiate treatment and can be restored by re-exposure to opiates. *J Neurosci* 2002; 22: 1914-1921.

[25] Broseta I, Rodríguez-Arias M, Stinus L, Miñarro J. Ethological analysis of morphine withdrawal with different dependence programs in male mice. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry* 2002; 26: 335-347.

[26] Rasmussen K, Hsu M-A, Vandergriff J. The selective mGlu2/3 receptor antagonist LY341495 exacerbates behavioral signs of morphine withdrawal and morphine-withdrawal-induced activation of locus coeruleus neurons. *Neuropharmacology* 2004; 46: 620-628.

[27] Akhavan MM, Miladi-Gorji H, Emami-Abarghoie M, Safari M, Sadighi-Moghaddam B, Vafaei AA, Rashidy-Pour A. Maternal voluntary exercise during pregnancy enhances the spatial learning acquisition but not the retention of memory in rat pups via a TrkB-mediated mechanism: the role of hippocampal BDNF Expression. *Iranian journal of basic medical sciences*. 2013 Sep;16(9):955-961.

[28] Ebrahimi S, Rashidy-Pour A, Vafaei AA, Akhavan MM. Central beta-adrenergic receptors play an important role in the enhancing effect of voluntary exercise on learning and memory in rat. *Behav Brain Res* 2010; 208: 189-193.

[29] Kim DH, Ko IG, Kim BK, Kim TW, Kim SE, Shin MS, Kim CJ, Kim H, Kim KM, Baek SS. Treadmill exercise inhibits traumatic brain injury-induced hippocampal apoptosis. *Physiol Behav* 2010; 101: 660-665.

رو، اصلاح نواقص رفتاری-اضطرابی در موش‌های با سابقه مصرف مرفین توسط فعالیت‌های فیزیکی احتمالاً از طریق مکانیسم‌های غیر از افزایش BDNF اعمال می‌شود. ضمناً نتایج این مطالعه، اهمیت ورزش‌های ارادی و اجباری به عنوان یک ابزار موثر و کم‌هزینه در درمان برخی از نقایص شناختی - رفتاری ناشی از سابقه مصرف مرفین را قویاً نشان می‌دهد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که ورزش موجب کاهش رفتارهای شبه اضطرابی و افزایش سطح BDNF هیپوکمپ در موش‌های سالم گردید هم‌چنین در موش‌هایی که سابقه دریافت مرفین داشتند افزایش رفتار شبه اضطرابی و کاهش سطح BDNF مشاهده شد، که ورزش توانست این نقیصه را بر طرف نماید. بنابراین هر دو ورزش ارادی و اجباری ممکن است به عنوان یک روش بالقوه، برخی از پیامدهای تخریبی رفتاری ناشی از داروهای مورد سوء مصرف هم‌چون نقایص شناختی را درمان نماید.

تشکر و قدردانی

این مقاله قسمتی از پایان نامه آقای مختاری دانشجوی کارشناسی ارشد فیزیولوژی می‌باشد. از دانشگاه علوم پزشکی سمنان بابت تأمین اعتبار این طرح تحقیقاتی تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

[1] Zarrindast M-R, Rostami P, Zarei M, Roobakhsh A. Intracerebroventricular effects of histaminergic agents on morphine-induced anxiolysis in the elevated plus-maze in rats. *Basic Clin Pharmacol Toxicol* 2005; 97: 276-281.

[2] Harris GC, Aston-Jones G. Augmented accumbal serotonin levels decrease the preference for a morphine associated environment during withdrawal. *Neuropsychopharmacology* 2001; 24: 75-85.

[3] De Graaf R, Bijl RV, Spijker J, Beekman AT, Vollebergh WA. Temporal sequencing of lifetime mood disorders in relation to comorbid anxiety and substance use disorders. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*. 2003; 38(1): 1-11.

[4] Weiss F. Neurobiology of craving, conditioned reward and relapse. *Curr Opin Pharmacol* 2005; 5: 9-19.

[5] Zhang Z, Schulteis G. Withdrawal from acute morphine dependence is accompanied by increased anxiety-like behavior in the elevated plus maze. *Pharmacol Biochem Behav* 2008; 89: 392-403.

[6] Privette TH, Terrian DM. Kappa opioid agonists produce anxiolytic-like behavior on the elevated plus-maze. *Psychopharmacology* 1995; 118: 444-450.

[7] Zarrindast M-R, Babapoor-Farrokhran S, Babapoor-Farrokhran S, Rezaeifard A. Involvement of opiodergic system of the ventral hippocampus, the nucleus accumbens or the central amygdala in anxiety-related behavior. *Life Sci* 2008; 82: 1175-1181.

[8] Alaei H, Borjeian L, Azizi M, Orian S, Pourshanzari A, Hanninen O. Treadmill running reverses retention deficit induced by morphine. *Eur J Pharmacol* 2006; 536: 138-141.

voluntary morphine consumption in morphine dependent rats. *Eur J Pharmacol* 2015; 747: 88-95.

[41] Gobbo OL, O'Mara SM. Exercise, but not environmental enrichment, improves learning after kainic acid-induced hippocampal neurodegeneration in association with an increase in brain-derived neurotrophic factor. *Behav Brain Res* 2005; 159: 21-26.

[42] Ghodrati-Jaldbakhan S, Khalil-Khalili M, Vafaei AA, Miladi-Gorji H, Bandegi AR, Rashidy-Pour A. Effects of different intensities levels of treadmill exercise on cognitive functions and BDNF levels in prefrontal cortex of morphine dependent rats. *Koomesh* 2016; 17: 669-676.

[43] Alomari Ma, Khabour OF, Alzoubi KH, Alzubi Ma. Forced and voluntary exercises equally improve spatial learning and memory and hippocampal BDNF levels. *Behav Brain Res* 2013; 247: 34-39.

[44] Vaynman S, Ying Z, Gomez-Pinilla F. Hippocampal BDNF mediates the efficacy of exercise on synaptic plasticity and cognition. *Eur J Neurosci* 2004; 20: 2580-2590.

[45] Han JG, Zhu H, Chen GD, Chen P, Luo LM, Liu XN, Wang CB. The expression of BDNF and PSD-95 in hippocampal CA1 region of morphine-withdrawn rat with different dependent times. *Sichuan Da Xue Xue Bao Yi Xue Ban* 2008; 39: 253-255.

[46] Eisch AJ, Bolanos CA, de Wit J, Simonak RD, Pudiak CM, Barrot M, et al. Brain-derived neurotrophic factor in the ventral midbrain-nucleus accumbens pathway: a role in depression. *Biol Psychiatry* 2003; 54: 994-1005.

[47] Lu H, Cheng P-l, Lim BK, Khoshnevisrad N, Poo M-m. Elevated BDNF after cocaine withdrawal facilitates LTP in medial prefrontal cortex by suppressing GABA inhibition. *Neuron* 2010; 67: 821-833.

[48] Khalil-Khalili M, Ghodrati-Jaldbakhan S, Rashidy-Pour A, Bandegi A, Yousefi B, Miladi-Gorji H. Role of brain-derived neurotrophic factor receptor on the anxiety levels in rats following the acute administration of morphine. *Koomesh* 2016; 17: Pe718-Pe24, En82.

[49] Bergami M, Rimondini R, Santi S, Blum R, Götz M, Canossa M. Deletion of TrkB in adult progenitors alters newborn neuron integration into hippocampal circuits and increases anxiety-like behavior. *Proc Natl Acad Sci U S A* 2008; 105: 15570-15575.

[30] Vafaei AA, Rashidy-Pour A, Taherian AA. Peripheral injection of dexamethasone modulates anxiety related behaviors in mice: an interaction with opioidergic neurons. *Pakistan journal of pharmaceutical sciences*. 2008 Jul 19.

[31] Mineur YS, Belzung C, Crusio WE. Effects of unpredictable chronic mild stress on anxiety and depression-like behavior in mice. *Behav Brain Res* 2006; 175: 43-50.

[32] Fox JH, Hammack SE, Falls WA. Exercise is associated with reduction in the anxiogenic effect of mCPP on acoustic startle. *Behav Neurosci* 2008; 122: 943-948.

[33] Greenwood BN, Foley TE, Day HE, Campisi J, Hammack SH, Campeau S, et al. Freewheel running prevents learned helplessness / behavioral depression: role of dorsal raphe serotonergic neurons. *J Neurosci* 2003; 23: 2889-2898.

[34] Droste SK. Effects of long-term voluntary exercise on the mouse hypothalamic-pituitary-adrenocortical axis. *Endocrinology* 2003; 144: 3012-3023.

[35] Li Y, Luikart BW, Birbaum S, Chen J, Kwon CH, Kernie SG, et al. TrkB regulates hippocampal neurogenesis and governs sensitivity to antidepressant treatment. *Neuron* 2008; 59: 399-412.

[36] Ströhle A, Jahn H, Montkowski A, Liebsch G, Boll E, Landgraf R, et al. Central and peripheral administration of atropine is anxiolytic in rats. *Neuroendocrinology* 1997; 65: 210-215.

[37] Salim S, Sarraj N, Taneja M, Saha K, Tejada-simon MV, Chugh G. Moderate treadmill exercise prevents oxidative stress-induced anxiety-like behavior in rats. *Behav Brain Res* 2010; 208: 545-552.

[38] Rabbani M, Hajhashemi V, Mesripour A. Increase in brain corticosterone concentration and recognition memory impairment following morphine withdrawal in mice. *Stress (Amsterdam, Netherlands)* 2009; 12: 451-456.

[39] Mokhtari-Zaer A, Ghodrati-Jaldbakhan S, Vafaei AA, Miladi-Gorji H, Akhavan MM, Bandegi AR, Rashidy-Pour A. Effects of voluntary and treadmill exercise on spontaneous withdrawal signs, cognitive deficits and alterations in apoptosis-associated proteins in morphine-dependent rats. *Behav Brain Res* 2014; 271: 160-170.

[40] Fadaei A, Gorji HM, Hosseini SM. Swimming reduces the severity of physical and psychological dependence and

Physical activity alleviates anxiety but not hippocampal BDNF deficits in morphine abstinent rats

Ali Rashidy-Pour (Ph.D), Abbas Ali Vafaei (Ph.D)*, Amin Mokhtari-Zaer (M.Sc), Hossein Miladi-Gorji (Ph.D)
Laboratory of Learning and Memory, Research Center of Physiology, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

* Corresponding author. +98 2333654170aavaf43@gmail.com

Received: 7 Oct 2016; Accepted: 21 Apr 2018

Introduction: The long history of morphine consumption causes anxiety and behavioral disorders. Sport activities can have positive effects, especially via brain-derived neurotrophic factor (BDNF) on the brain. The purpose of this study was to investigate the effects of voluntary and compulsory exercise on anxiety-like behaviors and BDNF levels in hippocampus in morphine-dependent rats.

Materials and Methods: Rats were injected with bi-daily doses (10 mg/kg, at 12 hr intervals) of morphine for 10 days. Following, the rats in voluntary exercise were allowed to freely exercise in a running wheel for 10 days. The rats in the treadmill exercise groups were forced to run on a motorized treadmill for 30 min once a day for 10 days. Then, anxiety profile was tested using elevated plus maze (EPM) and light-dark box (L/D), and hippocampal BDNF was measured.

Results: Morphine abstinent rats showed increased anxiety in both EPM and L/D box and reduced hippocampal BDNF. Enhanced anxiety, but not a decline in hippocampal BDNF was alleviated by both exercise regimens. Moreover, both exercises increased hippocampal BDNF and reduced anxiety in none-morphine treated rats.

Conclusion: This study showed that physical activity could allivate the anxiety deficits in morphine abstinet rats probably through mechanisms that do not involve hippocampal BDNF. This suggests that physical activity could be a potential therpeautic method to reduce anxiety disorders during abstinence period.

Keywords: Exercise, Morphine Dependence, Anxiety, BDNF,